

Kultur- och fritidsförvaltningen
Sven-Olof Juvas
Tel 0220-24117

Tjänsteutlåtande – Regionala utvecklingsstrategin

Bakgrund

Region Västmanland har arbetat fram ett förslag till regional utvecklingsstrategi (RUS) för Västmanlands län. Strategin har tagits fram genom en bred dialog med länets kommuner, företag, lärosäten, folkhögskolor, föreningar, organisationer och civilsamhället. Kultur- och fritidsnämnden har under remissperioden maj-oktober 2019 möjlighet att yttra sig på förslaget till regional utvecklingsstrategi för Västmanland. Synpunkterna ska senast den 15 oktober 2019 ha inkommit till Region Västmanland.

Den regionala utvecklingsstrategin, är en övergripande och långsiktig strategi, som pekar ut hur – Region Västmanland, kommuner, näringsliv, myndigheter, universitet, folkbildning, föreningsliv och civilsamhälle – tillsammans vill möta regionens utmaningar och utveckla Västmanlands län. Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret på Region Västmanland styr RUS de statliga regionala utvecklingsmedel som Region Västmanland hanterar, och ligger till grund för prioriteringar av dessa.

Region Västmanland önskar särskilt synpunkter på följande frågor:

- **Beskriver strategin de utmaningar den regionala utvecklingen i Västmanland står inför?**
- **Är de föreslagna målen och delmålen relevanta?**
- **Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt?**
- **Är struktur, omfattning och språk förståeligt och lättillgängligt?**

Efter remisstidens utgång kommer Region Västmanland att sammanställa och behandlar de inkomna synpunkterna i projektets arbetsgrupp, som arbetat fram förslaget till strategin. Sedan arbetas det fram en ny version av strategin, som sedan kommer att behandlas av regionstyrelsen och beslutas i regionfullmäktige.

Utdrag ur den regionala utvecklingsstrategin:

”Strategins vision

En hållbar utveckling belyser hur mänskliga rättigheter och välbefinnande, planetära gränser och ekonomisk utveckling påverkar varandra. Genom att utgå ifrån, och bidra till såväl ekonomisk som social och miljömässig hållbarhet, tillsammans med den digitala omställningen leder det oss fram till visionen:

Ett livskraftigt Västmanland

Visionen ska uppnås genom ett gemensamt arbete inom tre målområden:

- Ett välmående Västmanland
- Ett tillgängligt Västmanland
- Ett nyskapande och tillväxtdrivet Västmanland.

Målområdena är valda utifrån de utmaningar som identifierats och de prioriteringar som gjorts i samverkan med länets aktörer.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) avser det geografiska området Västmanlands län och berör många områden viktiga för utveckling. Den är därför vägledande för utvecklingsarbetet hos fler aktörer. Strategin förhåller sig även till omkringliggande län, landet som helhet, Europa och övriga världen. Med omkringliggande län sker ett storregionalt samarbete för att bidra till det övergripande målet:

”Stärkt hållbar konkurrenskraft genom effektiv resursanvändning och samverkan i en storregional struktur som främjar den funktionella sammankopplingen.”

I Västmanland 2030 beskrivs i strategin ett län som är en konstnärlig och kreativ region med goda förutsättningar för de kreativa näringarna. Den bygger på en kultur som vilar på en grund av yttrandefrihet med fri åsiktsbildning som ger utrymme åt olika åsikter och förståelse av att det finns olika sätt att tänka, leva och verka. Vetenskapen tillsammans med humaniora bygger andra värden när vi är en del av den digitala omställningen. Ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas i Västmanland stärker den hållbara utvecklingen.

Skolans utmaningar

Det livslånga lärandet har en central betydelse för människors utveckling och för att vårt samhälle ska kännetecknas av kunskap, demokratiska värderingar och likvärdighet.

Skolan står inför stora utmaningar. Under den senaste tioårsperioden har Sveriges skolresultat sjunkit i internationella jämförelser även om det under de senaste åren skett en viss återhämtning.

Skolframgång och en avslutad gymnasieexamen är en avgörande faktor för möjligheten till självförsörjning och ett gott liv med god hälsa.

Den regionala utvecklingsstrategin vilar på de 17 globala målen i Agenda 2030 och möter därför utmaningarna med hållbara lösningar. En hållbar utveckling är en utveckling där vi idag tillgodoser våra behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodogöra sig sina behov. En utveckling där social hållbarhet är målet, ekonomi är medlet och där de planetära gränserna sätter ramarna för den verksamhet som kan bedrivas i länet. Ett proaktivt och strategiskt hållbarhetsarbete där beslut som beaktar såväl ekonomiska som sociala och miljömässiga konsekvenser är nödvändigt för en värdeskapande regional utveckling. Ett livskraftigt Västmanland är en effekt av en hållbar utveckling, där alla som bor och verkar i länet har kunskap om Agenda 2030 för en hållbar samhällsutveckling.

Tillgängligt kultur- och fritidsliv samt ett rikt civillsamhälle år 2030 en del av det vardagliga livet. Västmanlänningen har möjligheter att skapa och vara kreativa med god tillgång till konst- och kulturupplevelser av hög kvalitet. Även likvärdiga möjligheter till lek, fritid och friluftsliv är viktiga funktioner för ett rikt, utvecklande och välmående Västmanland. Tillsammans ger detta ett Västmanland som är attraktivt att bo, leva och verka i.

Prioriterademålsområden:

- **Öka andelen barn och vuxna som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra**
- **Balans på bostadsmarknaden i alla kommuner**

Ett tillgängligt Västmanland

Västmanland finns allt från orörda, natursköna miljöer till spännande upplevelser i form av äventyr, sport, musik, scenkonst, bild och form och historia. Kulturen är en drivande faktor för samhällsutveckling genom att kulturhistoriska platser kan utvecklas för näringsliv, boenden, bildning och rekreation.

Delmål

- Öka kollektivtrafikens marknadsandel
- Öka frakterna via Mälarderhamnarna Köping och Västerås
- Hela Västmanland ska ha tillgång till snabbt bredband
- Ökatillgångentillvärdefullanatur- och kulturmiljöer
- Öka den geografiska spridningen av kulturverksamhet i hela länet

Det livslånga lärandet

Livslångt lärande, en god matchning på arbetsmarknaden och möjlighet att kunna ställa om under ett arbetsliv är inte bara frågor om stark produktion, konkurrenskraft och tillväxt i samhället. Det handlar också om att erbjuda alla möjligheten att bidra. Då kan vi värna om och utveckla vårt

välstånd och vår sammanhållning, möta framtidens behov och minska arbetslösheten och klyftorna. Det handlar också om att ta tillvara människans olika kapacitet för att kunna utvecklas och hålla livet ut.

När det nya ska utvecklas så kommer den kunskapsintensiva tjänstesektorn utvecklas och vi kommer att se samarbeten mellan olika näringar, mellan traditionell och ny industri och mellan offentlig sektor och privat näringsliv. Kravet på att människor ska utvecklas och lära nytt ökar. Tryggheten på arbetsmarknaden handlar inte bara om anställningstid utan också om kompetens och förmågan att omvandla sin kompetens efter nya krav. Det avgör möjligheten till anställning, goda arbetsvillkor och rörligheten på arbetsmarknaden.

Rätt kompetens Sysselsättning och kompetensförsörjning är en av grundpelarna i en väl fungerade arbetsmarknad. En av länets största utmaningar för att uppnå ökad tillväxt är bristen på rätt kompetens. För att kunna ställa om under arbetslivet, byta karriär eller anpassa sin kompetens samt att vidareutvecklas ställs krav på så väl den enskilde som på samhället. Möjligheterna till kontinuerlig kompetensutveckling och lärande genom hela arbetslivet behöver stärkas. Det är nödvändigt för att minska polariseringen på arbetsmarknaden. Möjlighet till omställning, anpassning och utveckling handlar också om att underlätta för företag att hitta rätt kompetens, för att kunna utvecklas och växa. Utbildningar bör planeras utifrån arbetslivets behov för att stärka utvecklingen av näringsliv och offentlig sektor i länet, för att detta ska vara möjligt krävs att alla aktörer i Västmanlands län samarbetar. År 2030 har en högre andel fullföljt sina studier med godkända resultat.

Delmål

- Öka antalet exporterande företag
- Öka den regionala ekonomiska förnyelse förmågan
- Minska andelen företag som upplever att de har svårt att hitta rätt kompetens vid rekrytering
- Öka andelen sysselsatta
- Minska klimatpåverkande utsläpp
- Öka andelen elever som fullföljer sina studier med godkända resultat

År 2030 har matchningsproblematiken kraftigt förbättrats och potentialen hos gruppen av människor som idag står utanför arbetsmarknaden har tagits tillvara. Vi har tagit tillvara på den kultur och språkkompetens som finns i länet som kan komma till nytta inom framtidens sjukvård och äldreomsorg. Inte minst med tanke på nationella minoriteter. Den grundläggande utbildningsnivån i länet har höjts och länet ligger i framkant gällande livslångt lärande där validering är ett viktigt verktyg för att möta framtidens utmaningar och utveckling. Här fyller de olika utbildningsformerna såsom gymnasieskolan, vuxenutbildning, yrkeshögskolan, SLU, Mälardalens Tekniska Universitet, folkhögskolor och föreningslivet en viktig funktion. Flexibla

lösningar och möjlighet till distansstudier lockar till utbildning där studie- och yrkesvägledning från grundskola till högre utbildning fyller en viktig roll med sin expertis.

Långsiktig hållbarhet

Besöksnäring med attraktioner som utgör starka reseanledningar bidrar till en levande landsbygd. Det är en bransch där sysselsättning och tillväxt ökar. Jobb inom besöksnäringen är för många ett första steg in på arbetsmarknaden och bidrar också starkt till integration. För att vara ett föredöme gällande hållbarhet, innovativa lösningar och framgångsrikt företagande behöver länet arbeta strategiskt med utveckling på destinationsnivå och stöd till kompetensutveckling på företagsnivå.

Prioriterademålområden:

- **Öka den regionala ekonomiska förnyelseförmågan**
- **Öka andelen elever som fullföljer sina studier med godkända resultat**
- **Minska klimatpåverkande utsläpp**

Förvaltningsledningens reflektion över innehållet och förslag till beslut

Kultur- och fritidschefen har studerat förslaget till ny regional utvecklingsstrategi för Västmanland och funnit den välskriven. Kultur- och fritidschefen har i huvudsak valt att fokusera på de delar i utvecklingsstrategin där konst och kultur saknas eller kan bli en tydligare resurs för måluppfyllelse.

Kultur- och fritidschefen anser att en gemensam större och långsiktig satsning på konst och kultur som vardaglig resurs i skolans undervisning bör få positiv påverkan på den regionala utvecklingen inte bara på konst- och kulturområdet utan även på flera av delmålen som är formulerade i den regionala utvecklingsstrategin för Västmanland:

- **Ökad tillit till andra människor**
- **Öka andelen deltagare i fritidsaktiviteter**
- **Öka andelens barn som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra**
- **Öka andelen elever som fullföljer sina studier med godkända resultat.**

På sid 15 i RUS står det att bl.a. läsa ..”Genom att investera i barns uppväxt investeras det för Västmanlands framtid....”

Det som kan stödja kultur- och fritidschefens påstående är nedanstående resultat av nationell och internationell forskning:

Anne Bamford, professor vid Wimbledon University i London, har i sin forskning påvisat det klara sambandet mellan en god kulturverksamhet i skola och skolans måluppfyllelse. De länder som satsar på estetiska ämnen och kreativ undervisning för att förbättra skolresultaten ligger i

topp i internationella undersökningar som PISA enligt Anne Bamford. Hon har forskat i många år på det kreativa skapandets roll för elevers lärande. På uppdrag av Unesco skrev hon för några år sedan en forskningsrapport kallad The Wow Factor där hon undersökte estetiska ämnen och lärande i 170 olika länder. Under två år analyserade hon materialet och kom sedan fram till att konst förekommer i de flesta länders läroplaner men att det finns ett stort glapp mellan vad som sägs och vad som faktiskt görs ute på skolorna. Den märkligaste slutsatsen Bamford kom fram till var att fördelarna med konstundervisning, t.e.x. att estetiska ämnen och kreativ undervisning stärker elevernas kritiska tänkande, förbättrar språkinläring – särskilt att läsa och skriva – och förbättrar spatial förmåga i matematiken, *endast visade sig då undervisningen i konst och estetiska ämnen var av hög kvalitet!* Hon lyfter fram sju punkter som alla ska vara uppfyllda för att den estetiska undervisningen ska hålla god kvalitet:

- Ett nära samarbete ska finnas mellan skolan och utomstående konstärer och institutioner
- Risktagande. Eleverna måste kunna utmana sig själva.
- Det måste kännas meningsfullt för eleverna.
- Eleverna måste ges tillfälle att visa upp vad de har skapat.
- Bedömning. Eleverna måste få visa vad de har lärt sig.
- Reflektion. Eleverna måste reflektera över vad de har gjort bra, mindre bra och vad de kan göra bättre.
- Likvärdig utbildning. Alla måste ges tillgång till utbildningen. (Även de som ”inte kan sjunga” ska vara med i kören.)

Bamford säger också att till de positiva resultat man får av en kvalitativ konstundervisning hör att elevernas självförtroende och samarbetsförmåga ökar vilket stärker det sociala samspelet i en klass.

Användning av estetiska läroprocesser i undervisningen förutsätter elevens delaktighet, nyfikenhet och yttrandefrihet. Arbetssättet har en medveten pendling mellan reception, reflektion och, produktion, det håller samman olika erfarenhetsformer. Det stimulerar till att arbeta med olika uttrycksätt i hela processen och underlättar formativ bedömning. Att arbeta med estetiska läroprocesser är ett reflekterande arbetssätt eftersom det fokuseras på läroprocesserna och inte görandet.

Marie-Louise Hansson Stenhammar (forskare vid Göteborgs universitet och högskolan för scen och konst) har i sin forskningsstudie från 2015 ”En avestetiserad skol- och lärandekultur” undersökt begreppet estetiska läroprocesser i förhållande till lärande och studerat läroprocesser i undervisningen i en mellanstadieklass. Hon definierar estetiska läroprocesser som ett lärande som karaktäriseras av konstnärliga metoder som reflektion, experimenterande, gränsöverskridande och fantiserande till skillnad från det traditionella lite mer reproducerande undervisningen där läraren visar eleven vad hen ska göra och sedan upprepar eleven. Marie-Louise kunde i sin studie konstatera att den standardiserade läroprocessen var helt dominerande i de skolämnen som hon observerade. Det arbetades likadant i till exempel svenska och matematik som i slöjd och musik. Lärarna gav detaljrika instruktioner om vad som skulle göras och hur det skulle göras. Det fanns oftast givna svar på uppgifterna. Eleverna uppmuntrades varken till egna kreativa lösningar eller till experimenterande och reflektion. Vid intervjuer med eleverna tyckte de att lärande handlar om att komma ihåg fakta och få många poäng på prov. I ett ämne som bild kunde det handla om att göra många teckningar efter lärarens instruktioner.

Marie-Louise anser att lärarna har skolats in i ett synsätt kring lärande från sin egen utbildning. Under lärarutbildningen är det därför viktigt att ha diskussioner om vad olika läroprocesser innebär. Som lärare måste man kunna göra medvetna val om hur undervisningen ska utformas. Det är särskilt

viktigt att lärare i estetiska ämnen inte tar för givet att exempelvis kreativitet och undersökande automatiskt uppstår i deras ämnen. Hennes förhoppning är att lärare blir mer uppmärksamma på hur de lägger upp sin undervisning.

Med stöd av ovanstående förslår kultur- och fritidschefen att kultur- och fritidsnämnden lämnar följande yttrande till Region Västmanland på den regionala utvecklingsstrategin:

Kultur- och fritidsnämnden anser:

att strategin beskriver väl de utmaningar den regionala utvecklingen i Västmanland står inför?

att de föreslagna målen och delmålen är i stort relevanta men nämnden saknar en delmålsformulering om ett framtagande av ett gemensamt arbetssätt för alla länets kommuner där konst och kultur kan bli en tydligare resurs och verktyg i det vardagliga lärandet i våra grund och gymnasieskolor vilket skulle bidra till högre kunskapsresultat i Västmanlands läns skolor.

Att de föreslagna målen bidrar till ett tydligt fokus för det gemensamma arbetet framåt?

Att struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt

Hallstahammar 2019-08-19

Sven-Olof Juvas
Kultur- och fritidschef